

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. Explicatur illud, per modum suffragi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

nimiam, iam non est opus alia secunda, multo minus tertia &c.

Respond. Sanè cum fructu pluries Bullæ sumuntur, quia possunt concurrere circumstantiæ, ob quas per priores Bullas non acquiratur indulgentiarum si accidat, non esse causam sufficientem, ad illam indulgentiam concedendam, si non sit in gratia, qui Bullam suscipit, applicatque (nam non est, nisi in opinione, quod in prædicto non requiratur gratia) denique Deus non acceptat (est enim in simili opinione, an Deus infallibiliter nec ne acceptet, ut §. præced. n. 3. indicavimus.) Addit Castropalaus de Bull. p. 1. n. 4. neminem scire posse, an opera ad Indulgentiam requisita ipse exequatur, prout Pontifex intendit, & necessarium est ad Indulgentiæ valorem, & rursus neminem scire an, etiam te ignorante, elemosina erogata pro Bulla sit aliena, vel an Depositarius, seu Distributor tibi dederit Bullam alterius; vel, an ipse sit actor, simulator, vel non legitimus Minister. Præstat igitur iterata Bullarum acceptio, non pro defunctis modo, verumetiam pro viventibus. Quod dicitur de his Indulgentiis per Bullam: dic universaliter, de aliis Indulgentiis prudenter nimirum eas, pluries, & pluries sumi. Hæc tenus de Bulla defunctorum latius.

CAPUT XVII.

De Bulla Compositionis.

1. Per hanc Bullam concedit Pontifex fidelibus etiam Religiosis: ut vult Castrop. de Cru. p. ultimo, ipse initio: si quidem diximus supra c. 3. §. 2. n. 12. Religiosos posse omnibus Bullæ Cruciatæ Privilegiis frui, præter usum lacticiiorum, & quæ ad Sacramentum Pœnitent. pertinent, ut si forte habeant aliquid ex bonis male ablatis, vel retentis, facta elemosyna, postisque conditionibus mox explicandis, possint illa omnia sibi tuto conscientia retinere.

Huius autem concessionis iustitia & honestas ut etiam potestatis Pontificis ad illam exhibendam hic à nobis, qui solum ad praxim intendimus tanquam certa supponitur, videnda si placeat apud Trullench. Bardi, Lud. à Cruce, aliosque huius Bullæ diligentes explanatores.

Porro verba Pontificis hanc compositionem concedentis hæc sunt. *Et possit Commissarius componere super illicitè habitis, nec non super medietate legatorum omnium, quæ propter male ablata facta sunt, si Legatarij per annum in exactione negligentes fuerint, ac super illis quæ facta erunt (hoc est, quæ inveniantur esse iam facta) & quæ dicto anno durante fieri, si Legatarij inveniri non potuerunt, nec non super male ablatis, & per usurariam pravitatem, aut aliter male acquisitis, si in omnibus præmissis casibus, præterquam dicta annualis negligentia, personæ, quibus restitutio, seu solutio faciendæ est (prestito per restitutorem iuramento de diligentia per eum facta pro inveniendo Legatario seu Creditore, & minime invento) non reperiantur; possit, inquam, Commissarius componere, & ita debitores liberari.*

Et paulò post.

Ita etiam datur facultas eidem Commissario componendi cum eis, qui ad restitutionem fructuum ex omissione horarum Canonicarum tenentur, ita, ut quantitas compositionis, pro medietate Ecclesiæ, vel aliis locis quarum vel quorum ratione horas prædictas recitare debent, & pro altera medietate, in subventionem huius negotij deint.

§. I. Explicatur Caput illud primum se componendi, id est super illicitè habitis, & super male ablatis, aut aliter male acquisitis.

1. Illicitè habitæ seu retentæ sunt, quæ quamvis sine peccato, propter bonam fidem, vel ob iustum contractum, vel ob aliud habitæ olim fuerint, suo tamen

Part. III.

tempore restituta non sunt. Male vero ablata sunt illa, quæ cum peccato, & iniustitia surrepta fuerint, nec domino reddita, quod posterius magis magisque enodare volens Pontifex addidit, *& per usurariam pravitatem, aut aliter male acquisitis.*

2. Pro his igitur format Generalem hanc Regulam Trullench. in expof. Bul. composil. §. c. 19. Compositio de qua loquimur, generaliter fieri potest in omni eventu in quo constat, restitutionem faciendam esse, ratione rei male acceptæ, vel iniuste retentionis, duabus conditionibus concurrentibus. Prima, ut, facta debita diligentia, dominus certus, aut eius hæres non appareat, (quam primam conditionem paulò post §. 5. nos illustrabimus.) Secunda, ut hæc bona ablata non fuerint ex confidentia huius Bullæ. De qua item conditione nonnulla nos addemus non multo post §. 7. n. 4.

3. Proferunt & illam aliam regulam Doctores apud eundem Trullench. ibid. l. 3. dub. 4. n. 4. Delugo d. 6. de infl. num. 134. Quotiescunque aliqua cedunt pauperibus, vel Locis Piis, hoc est, debent illis distribui, potest fieri compositio.

Signatè dictum est (cedunt) non vero dictum est (debentur) id quod sic explicat Andr. Mendo de. 35. de Bull. c. 2. n. 10. Si restitutio faciendæ sit Ecclesiæ (ait) ex eo quod fias aliqua in illam parata est non potest debitor componi per Bullas, quia à Pontifice, & Commissario non conceditur compositio de bonis, quæ certo domino debentur, at hic certus est dominus, nempe determinata illa Ecclesiæ. Nec conceditur de omnibus bonis pertinentibus ad pia opera, quorum Pontifex est administrator, sed de his, quæ non sunt ablata ab ipsis pijs operibus, & tamen restitutio esset ei faciendæ, vel quia dominus non est certus, vel quia bona turpiter acquisita sunt, & proprio domino non sunt reddenda. Hinc si quis abstinuisset bona pertinentia ad Ecclesiæ fabricam non posset per Bullam componi, sed deberet ipsi fabricæ restituere, &c.

Prædictarum Regularum ratio illa est, quia de his Pontifex Summus, ut administrator rerum etiam temporalium, quando ad bonum amandarum faciant, modo à Doctoribus latius explicato, potest disponere, atque adeo de illis compositionem concedere.

Iam vero, ut quæ sunt in titulo huius §. explicarentur, apposuit Commissarius Cruciatæ multos casus in ipso Summario vulgari, quod compositionem postulantibus distribuit, qui breviter sunt sequentes.

De a quistis cum peccato.

4. Et quidem quoad male ablata, quæ ex iniusta receptione, vel damnificatione debentur. Potest primo compositio expedi, (ait Commissarius) si Iudicis, si Advocati, si testes, si Notarij, si similes Officiales aliquid iniuste receperint, irant secundum regulas restitutionis restituere incertæ personæ obligentur; satisfacto semper illo, cui damnum fortasse ab ipsis illatum est. Nota aliquos Trull. l. c. 9. Henr. ex p. l. 7. c. 35. m. DD. compositionem hanc Iudicibus concedere solum super accepta ob administrationem iustitiæ in causis temporalibus; Sed Castropalaus de Bull. p. ult. ult. §. 2. n. 9. concedit, etiam in spiritualibus. Illam lege.

5. Secundo, si quis iniuste aliquid receperit, ut intecederet pro iniusta sententia, restituto semper damno parti læsæ.

6. Tercio, si in ludo per fraudem aliquid iniuste quis acquisierit ab eo quem nunc invenire non potest.

Nota, si tu forte luseris cum Beneficiario, vicerique illam partem superfluum, quamvis teneatur distribuere pauperibus, doceri à Delugo l. c. dictam partem deberi pauperibus, atque adeo posse, te de ea componi; at doceri à Bardi p. 3. r. 5. de c. 2. l. 3. pauperibus non deberi, neque componi te posse. Ratio huius posterioris sententiæ, quam libentius sequor, est, quia, cum sic hodie probabilis opinio Beneficiarium esse dominum,

Si etiam

etiam illorum bonorum, quæ ipsi sunt superflua, iam à te scitur dominus, puta Beneficiarius, ergo illi, non vero pauperibus restituere debes, si per fraudem vicisti. Quod si vicisti sine fraude, illa tibi retine, quia ea habuisti à domino suæ rei: esto Beneficiarius peccaverit, sic luendo, fortassis etiam, tu sciens cooperatus es cum illius peccato.

7. Quarto, si ob fidam paupertatem, vel similem fictionem aliquid recepisti, quod restituere obligeris.

8. Quinto, si quid debeas ob damnum, quod venando, piscando, pascendo, vel alio modo alicui intulisti, semper incerto eo, cui damnum illatum est.

9. Sexto, si honesta mulieri (non publica meretrice) aliquid ob turpem usum habuerit.

10. Septimo si per incertam venditionem, vel emptiorem, vel aliarum rerum, siue fraus fuerit in mensura, siue in alio, &c.

De acquisitis sine peccato, ubi de Inventis.

11. Quoad rem acceptam: Potest, primo, fieri compositio, si quis habeat pecuniam, vel aliud incerti domini apud se depositum.

12. Secundo, si ex contractu, vel quocumque alio capite aliquid quis incertæ personæ debeat.

13. Tercio, si quis aliquid habeat, quod casu invenit, nec sciri possit dominus: Hæc autem alicubi esse à Rege, & sub præcepto, vel excommunicatione à Pontifice applicata Ordinibus S. Mariæ de Mercede, vel S. Augustinæ Trinitatis ad redimendos Captivos, unde non posse de illis componi, contendit Lud. à Cruce de Bull. d. 3. d. 15. Verum nos sequimur alios Doctores Mend. de Bull. d. 33. c. 2. n. 12. citantem Nav. addentemque Mol. & Castrop. ad rem propendentes, cum quibus.

14. Dico primo, Casu inventa, si post debitam diligentiam inveniri dominus non potest, probabilissimum esse, posse ea sibi assertari ab Inventore cum intentione ea domino reddendi, si is comparuerit. Ratio est, quia nec ex iure naturæ, nec ex iure positivo probari potest oppositum, modo dictum animum habeat Inventor. Id fuisse probat Mendo l. c. n. 17.

Addit idem disp. 14. c. 17. n. 182. Idem esse de bonis naufragantium, eo ipso enim quod inveniri non potest eorum dominus, sunt æquæ bona inventa, & excommunicatio in Bulla Cœnæ solum loquitur, cognito, vel comparente domino.

15. Dico secundo cum Mendo d. d. d. 33. nec ullam esse in conscientia obligationem reddendi bona incerta inventa siue animata, siue inanimata, Cruciatæ, aut Prædictis Ordinibus. Ratio est quia Inventor ea licet, iuxta hanc opinionem retinet, non cadet in ipsum, nec præceptum, nec excommunicatio, quæ solum sunt lata iuxta aliam oppositam, quæ certè probabilis est.

16. Idem Mendo d. disp. 33. n. 23. docet, posita præscriptione (quæ ponitur post certum tempus à lege definitum de qua passim Iuriconsulti) non obligari inventorem reddere eam inventam domino comparenti, quia per præscriptionem legitimam is acquisivit rei dominium absolutum, sic concedentibus legibus Præscriptionis.

17. Sed difficilis mihi est hæc Decisio, ad legitimam enim præscriptionem requiritur, ut res à possidente teneatur tanquam sua absolute, & non nomine alterius; at hic inventor nomine domini possidet, dum eam retinet sub conditione donec dominus comparuerit, non vero absolute, & nomine suo. Sed redeamus ad nostra.

18. Ex dictis patet, te non indigere compositione pro prædictis inventis in nostra opinione, indigere autem in alia probabili, quam hic sequitur Commissarius.

19. Hi sunt prædicti casus in summiario collecti, in quibus semper intellige, quando facta debita diligentia, ignorasset dominus, ut item semper intellige, quando is, qui ea habet, restituere obligatur. Quod advertitur, quia Commissarius in multis ex prædictis casibus cnu-

meratis, secutus est opinionem probabilem, quod illa bona restituenda sint, ut v. g. muliere dante. Illius sui corporis, & in rebus casu inventis, ut modo dictum est. &c. Nam ceterum quando adest opinio probabilis, quod restituenda non sint, potest quilibet hanc sequi, & sic de Bardi & Mendo latius in expositione huius Bullæ præter quidem agunt de casibus, quando prædicti obligantur restituere, quando non item: sed quia id est, argenti ad alias materias, ideo ab his mihi abstinentiam hic omnino fuit.

§. II. Explicatur illud secundum Caput, super medietate legatorum.

1. EX figuratione casus id facilius docebitur. Tunc in fine vitæ cognoscens seu dubitans apud se esse summam centum v. g. aureorum ex male ablatis (ut exoneret suam conscientiam) legat Ecclesiæ S. Petri, vel Paulo pauperi summam illam. Accidit autem, ut illa Ecclesiæ, seu eius Rector, & pauper ille, fuerint negligentes per annum nequaquam exigentes à Titij heredibus eiusmodi legatum. Aio, hos Titij heredes posse super medietate huius legati, hoc est supra quinquaginta aureos se componere per hanc Bullam, data tamen alia medietate illi Ecclesiæ vel pauperi, legataris.

2. Nota autem hic primo, in hoc casu non requiri incertitudinem domini, nam in aliis requiritur (ut supra dictum est) dominum esse ignotum. Sicut etiam, non requiri dicitur §. 4. in omittente horas Canonicas. Quod autem etiam si notus sit dominus, possit hanc compositionem concedere Pontifex non solum pro legatis faciendis in illo anno post promulgationem Bullæ, quod concedunt omnes, verum etiam pro legatis iam factis ante Bullæ promulgationem, quod negat Delago, leg. apud Bardi etiam hoc posterius concedentem.

3. Nota secundo debere intercessisse negligentiam Legatarij, unde si eiusmodi legati notitiam sine sua culpa nequaquam is habuit, non currit adversus illum prædictus annus, nisi à die notitiæ legati.

4. Nota tertio, male ablata, pro quibus constituta diximus hæc legata, non debere esse facta ob conscientiam Bullæ, tunc enim, ut dictum est, compositio nulla conceditur.

5. Nota quarto, id quod advertam §. 7. n. 5.

6. Nota quinto, si summa medietatis legati excedat summam centum mille maravedis Hispaniarum, seu unciarum Sicularum 128. i. ar. 20. & gr. 6. (id quod mox explicabimus clarius §. 6.) de excessu debere compositionem immediate cum Commissario, si non excedat, summi posse tot Bullas quot §. 6. eodem definitimas.

7. Porro, cum certum sit apud omnes, heredes, ne supprimat rem alterius, debere admonere legatarium de legato ipsi à defuncto relicto (si aliunde is non sciverit) ut à die notitiæ, ut diximus, currat prædictus annus, inquires, quemnam admonerebit, si legatum factum est pauperibus, vel pio loco in communi?

Respond. Admoneat Procuratorem pauperum vel Rectorem loci pii, vel Episcopum, vel breviter illum, qui curam habet de iis legataris, quibus defunctus voluit prodesse. Ita Mend. d. 34. c. 4. n. 56.

Inquires iterum. Si dicti Procuratores sint negligentes, unde post annum amittat locus pius v. g. m. dicatam legati ex eo, quod heres se composuit, ad quid Procuratores obligabuntur?

Respond. sine dubio ad restituendam tali loco illam medietatem amissam, si per culpam ipsorum gravem ea amissa est. Semper suppono, hos esse Procuratores de officio, & stipendio, vel quia muneris suo est annexa procuratio, nam si eam ex charitate gerant, quovis peccaverint ad restitutionem non tenebuntur. Ita Mendo ibid. num. 57.